

Remissvar – Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Ert diarienummer: KN2026/01494

Region Sörmland har erbjudits möjlighet att besvara remissen Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor.

Övergripande synpunkter

Region Sörmland tillstyrker promemorians samtliga författningsförslag, med några kommentarer.

Regionen ser positivt på förslaget att modernisera och uppdatera regelverket för energiplanering i kommuner och regioner. Det är angeläget att regelverket anpassas till dagens energipolitiska mål, den pågående energiomställningen inklusive elektrifieringen och de ökade kraven på en robust och trygg energiförsörjning.

Region Sörmland välkomnar promemorians fokus på energieffektivisering. Att använda energi mer effektivt stärker försörjningstryggheten och bidrar till klimat- och miljömålen.

Region Sörmland bedömer att promemorians förslag ligger väl i linje med den Regionala utvecklingsstrategin för Sörmland. Förslagen bidrar till flera av strategins prioriterade inriktningar och strategiska ställningstaganden, exempelvis: *Vi ska utveckla energiplanering samt integrera energifrågor i den fysiska planeringen för att möta samhällets framtida energibehov; Vi ska energieffektivisera befintliga fastigheter samt främja innovativa lösningar för att minska användning av resurser och växthusgasutsläpp kopplat till bygg- och fastighetssektorn.*

Region Sörmland bedömer att promemorians förslag även ligger väl i linje med Södermanlands regionala energi- och klimatstrategi som regionen har ställt sig bakom. Förslagen bidrar till flera av strategins fokusområden och strategiska inriktningar.

Region Sörmland tillstyrker promemorians samtliga författningsförslag, med några kommentarer nedan. Region Sörmland vill samtidigt framhålla att kommande krav och vägledningar behöver ta hänsyn till de särskilda

förutsättningar som gäller för regioners verksamheter, där hälso- och sjukvård, beredskap och annan samhällskritisk verksamhet medför andra förutsättningar för energieffektivisering än i många kommunala verksamheter.

Regionen ser också behov av tydliga nationella vägledningar för planering, uppföljning och rapportering samt att rapporteringskraven utformas så att onödig administration och dubbelrapportering undviks. Vidare bedömer regionen att genomförandet av förslagen kan medföra betydande investerings- och resursbehov, vilket bör beaktas i den fortsatta utvecklingen av regelverket.

Nedan har regionen sammanfattat synpunkterna på respektive kapitel av promemorian.

4 Energiplanering i kommuner och regioner och en energieffektivare offentlig sektor

4.1 Nya regler om energiplanering i kommuner och regioner

Region Sörmland tillstyrker promemorians förslag om att den hittillsvarande lagen om kommunal energiplanering och förordningen om kommunal energiplanering ska upphävas och ersättas av en ny lag och förordning.

Region Sörmland ser positivt på att delar av lagen ska gälla regioner och deras energieffektiviseringsarbete.

Samtidigt anser Region Sörmland att promemorian i större utsträckning bör beakta de betydande skillnader som finns mellan kommuners och regioners uppdrag, verksamheter och fastighetsbestånd. Beslut bör i största möjliga utsträckning fattas nära den verksamhet som berörs. Regionen bör ha möjlighet att göra avvägningen i vilken utsträckning man behöver prioritera mellan energieffektivisering och vårdverksamhet.

Skillnader mellan kommuners och regioners förutsättningar och uppdrag bör beaktas vid utformning av framtida krav på energieffektivisering och rapportering. Även om både kommuner och regioner tillhör offentlig sektor skiljer sig verksamheternas karaktär och energianvändning i flera avgörande avseenden. En av regionernas kärnverksamheter utgörs av hälso- och sjukvård vilket innebär att en stor del av energianvändningen är direkt kopplad till verksamhetskritiska funktioner med energiintensiva verksamheter som exempelvis akutsjukvård, operationsverksamhet och intensivvård. Till detta kommer medicinsk serviceverksamhet som är än mer

energiintensiv vad gäller laboratorier, sterilcentraler, medicintekniska installationer, medicinska gasanläggningar, kyl- och ventilationssystem samt reservkraftssystem. Dessa verksamheter bedrivs dygnet runt, årets alla dagar och omfattas av höga krav på patientsäkerhet, driftssäkerhet och robusthet.

För många kommunala verksamheter finns större möjligheter att anpassa driftstider och energiförbrukning utifrån verksamhetens nyttjandegrad. Motsvarande möjligheter är betydligt mer begränsade inom regionernas vårdverksamhet där energianvändningen i stor utsträckning är direkt kopplad till vårduppdraget. Region Sörmland bedömer därför att regioner bör behandlas som en egen kategori vid utformning av framtida krav, vägledningar och uppföljningsmodeller. Jämförelser av energiprestanda och besparingskrav bör göras mellan likvärdiga verksamheter och fastighetskategorier.

4.2 Kommuner ska planera och följa upp åtgärder som en del av energiplaneringen

Region Sörmland tillstyrker förslaget och ser positivt på den nya lagens förtydliganden, exempelvis vad gäller effektiv användning av inte bara energi, utan även effekt.

4.3 Kommunala energiplaner

Region Sörmland tillstyrker förslaget och ser positivt på förtydliganden som gäller innehållet i kommunala energiplaner, exempelvis vad gäller energiplanens kopplingar till kommunens översiktsplan och övriga relevanta planer för fysisk planering och distributionsnätsföretagens nätutvecklingsplaner.

Regionen tillstyrker förslaget om att kommunala energiplaner ska innehålla det kort- och långsiktiga behovet av energi och effekt och förutsättningarna för en trygg energiförsörjning i kommunen. Regionen konstaterar dock att det inte räcker med endast kartläggningen av framtida behov med hänsyn till näringslivs- och befolkningsutvecklingen. Det behövs även kommunens vision eller målsättning för hur kommunen avser att bidra till utvecklingen av det lokala och regionala energisystemet utifrån EU:s, nationella, och eventuella regionala målsättningar inom energiområdet. Regionens förhoppning är att detta ska förtydligas i ytterligare föreskrifter om innehållet i energiplaner.

Till detta vill Region Sörmland lyfta fram förslaget från Energimyndigheten i underlaget till promemorian att det behövs en regional strategisk

energiplanering som tar in regionala perspektiv och samordning där den kommunala geografin är för liten. Att utveckla regionernas ansvar i frågan skulle knyta an stärkt elektrifiering med koppling till sysselsättning, konkurrenskraft och näringslivsutveckling utifrån det regionala utvecklingsuppdraget.

Regionen vill betona betonar betydelsen av att föreskrifterna och tillhörande vägledningar är tydliga.

Regionen tillstyrker förslaget om kravet på att kartläggningen av behovet av energi och effekt och förutsättningarna för en trygg energiförsörjning ska beakta totalförsvarets behov av energiförsörjning. Regionen vill samtidigt påpeka att det är viktigt med en tydlig vägledning till kommunerna om vilken information som kan redovisas i energiplanen, och vilken information som bör uteslutas med hänvisning till säkerhetsskydd.

I samband med införandet av det föreslagna kravet på att kommunerna ska beräkna den förväntade energibesparingen av energieffektiviserande åtgärder är det viktigt att det finns en tydlig vägledning för hur beräkningarna ska utföras.

4.5 Planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig sektor

Region Sörmland ser positivt på att personer som riskerar att drabbas av energifattigdom och andra utsatta grupper tas i beaktande.

4.6 Deltagande från berörda och allmänheten i energiplaneringen och uppgiftsskyldighet

Region Sörmland ser positivt på att kravet på dialog med bland annat regionala aktörer tydliggörs.

4.6 Deltagande från berörda och allmänheten i energiplaneringen och uppgiftsskyldighet

Region Sörmland ser positivt på att skyldigheten till dialog under framtagandet av en kommunal energiplan med bland annat regionala aktörer tydliggörs.

4.9 Kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Region Sörmland tillstyrker förslaget. Regionen ser det som viktigt att kommunerna, men även regionen, medverkar i styrelseplaneringen (styrning av el till prioriterade elanvändare vid bristsituationer) för att bidra till starkare beredskap och totalförsvär.

5 Principen om energieffektivitet först

Region Sörmland ser positivt på principen om energieffektivitet först med betoning på att minskad förbrukning är den bästa effektiviteten. Samtidigt behöver det tydliggöras att principen måste vägas mot andra samhällsviktiga mål. I regionernas verksamheter kan det uppstå situationer då energieffektivitet inte ensamt kan vara avgörande för val av lösning. Regelverket bör därför ge utrymme för väl avvägda helhetsbedömningar.

Investeringar i energieffektiva lösningar kommer att behövas. För att regionerna ska kunna genomföra dessa åtgärder utan att tränga undan andra nödvändiga investeringar kan behov finnas av riktade statliga stöd eller finansieringslösningar. Redan idag är investeringsmedel lågt satta och tillfredsställer inte dagens behov.

5.2 Policybeslut

Region Sörmland tillstyrker förslaget om att *Energimyndigheten ska främja att olika energieffektivitetslösningar beaktas av offentliga aktörer när de tar beslut som påverkar energianvändning och energieffektivitet.*

5.3 Kostnads-nyttoanalyser, energifattigdom och tillsyn

Region Sörmland tillstyrker förslaget om att *Energimyndigheten ska främja användning av kostnads-nyttometoder och göra sådana tillgängliga för allmänheten och främja energieffektivitetsåtgärder som minskar energifattigdom, samt att Energimyndigheten ska bevaka hur principen om energieffektivitet först påverkar energianvändning, energieffektivitet och energisystem.*

6 Krav på energieffektivitetsprestanda i upphandling av vissa varor, tjänster och byggnader

I promemorian finns förslag till lagar och förordningar om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, däck, tjänster och byggnader. De föreslagna regelförändringarna bedöms kunna främja det arbete regionen gör inom hållbar upphandling. Detta eftersom de föreslagna lagarna skulle göra att leverantörerna får ytterligare incitament att bli energieffektiva, och att leverantörerna blir vana vid att det ställs krav på energieffektivitet i upphandling. Ett starkare regelverk skulle dock också kunna innebära merarbete för upphandlare och resurser inom miljöområdet då övervägningar måste göras innan upphandling och mer tid läggs på att sätta sig in i regelverket och på formulera krav.

Det finns behov av vägledning från statliga myndigheter, exempelvis Energimyndigheten, kring hur regelverket ska tillämpas i praktiken. Särskilt

angelägen är vägledning avseende tillämpningen av kraven på energieffektivitet vid uthyrning av byggnader. Det skulle också behövas ett förtydligande av hur skälighetsavvägning ska tillämpas om krav inte bedöms vara tekniskt genomförbara.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Vad gäller ikraftträdandet av *Skyldigheten för kommuner att på kommunens webbplats publicera en aktuell energiplan och skyldigheten att lämna in planen till den myndighet som regeringen bestämmer*, är förslaget att den ska träda i kraft den 1 januari 2028. Region Sörmland vill betona vikten av att kommunerna får tydlig information om de nya kraven samt att Energimyndighetens vägledning samt relevanta föreskrifter uppdateras och publiceras skyndsamt, så att kommuner ges rimliga förutsättningar att genomföra de föreslagna förändringarna inom utsatt tid.

8 Konsekvenser

Region Sörmland bedömer att förslagen kommer att innebära betydande resursbehov för regioner, både avseende investeringar, administrativ uppföljning och kompetensförsörjning. För att uppnå önskad effekt är det viktigt att kommande regelverk utformas med hänsyn till regionernas särskilda uppdrag, där hälso- och sjukvård, beredskap och samhällskritisk infrastruktur utgör centrala verksamheter.

Region Sörmland ser en risk att omfattande rapporteringskrav leder till ökad administration. Sannolikt kommer detta kräva en ny organisatorisk uppbyggnad för en utökad energikartläggning, datainsamling, rapportering, uppföljning, dokumentation och framtagande av planer och styrdokument. Det finns en risk att betydande resurser behöver avsättas för administration i stället för till konkreta genomförandeåtgärder.

Region Sörmland anser därför att rapporteringskraven måste harmoniseras med befintliga system, dubbelrapportering bör undvikas, den ansvariga myndigheten bör tillhandahålla nationellt stöd och vägledning och att uppföljningen bör fokusera på faktisk energinytta snarare än omfattande administration.

REGION SÖRMLAND

Christoffer Öqvist (M)
Regionstyrelsens ordförande

Magnus Johansson
Regiondirektör